

İBADET, NAMAZ VE TOPLUMSAL

AHLAK

Elhamdülillahi rabbi'l-âlemin ve'l-âkibetü li'l-müttakîn. Vesselâtu vesselâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-kitabi kitabullahi ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin sallallahu aleyhi vesellem. Ve şerra'l-umûri muhdesâtuhâ ve külle muhdesin bid'ah. Ve küllü bid'atin dâlaleh ve küllü dâlaletin fi'n-nar. Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl.

a. Mahremiyetin Ölçüsü

يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ¹

Yağdudne min ebsârihinne. "Siz de gözlerinizi yumun, siz de erkeklere bakmayın."

Onlara diyor, erkeklere bakmayın; bize de diyor, kadınlara bakmayın. Emr-i İlahî bu. Bu emr-i ilahîye göre Cenâb-ı Peygamberimiz diyor ki:

"Göz de zina eder."Niçin?

Göz aracı oluyor. Bakıyorsun, hoşuna gider. Halinden, harekâtından, şusundan

¹ Nûr Suresi,31.

busundan hoşuna gider, zinaya vesile olur. Onun için bakmayın.

Ve'l-yedâni. "Eller de zina eder."

Tutuşursun, hararetler birine intikal eder. Gözden karşıdan karşıya iken bu sefer elden ele geçiş olur. O da insanları kötü yerlere, günahlara götürebilir.

Ve'r-riclâni tezniyâni. "Ayaklar da zina eder." Niçin? O meşru olmayan yerlere gitmek suretiyle onlar da o işi işlemiş sayılır. Ondan dolayı da günahlar başlar. Fercin zinası malumdur.

el-Gunye denilen Abdulkadir-i Geylani'nin tertip ettiği bir fıkıh kitabı var. O kitapta diyor ki:

Yecûzü'l-keîamu me'a'l-mer'eti'l-ecnebiyye. "Ecnebi bir kadınla konuşmak caizdir." Ama *ale'z-zarûrati*, "zaruret esnasında", demiş. Mahkemede hakimın karşısında, avukata derdini anlatmak için yahut bir hocaya derdini anlatmak için bir şeyler söylemesinde zaruret miktarı cevaz vardır. Ama *izâ emine's-şehvete*, şehvetinden de emin olduğu takdirde. Mesela yaşlı bir hanım, yaşlı bir erkek ve ikisinden de erkeklik şeyleri kalkmıştır. Onlar için olur demiş.

Hatta lâ tûslimu'l-ecnebiyye ale'l ecnebî.

Bir ecnebi kadın, yabancı bir kadın, senin mahremi değil, o kadın esselamu aleyküm derse, erkek ona ve aleyküm selam demeyecek. İçinden diyecek. Çünkü bu söz insanları muhabbete sevk eder, iş uzar.

Ve lâ tuşmit. "[Kadın] hapşu!" dedi. [Erkek de] *Rahimekillah.* "Allah sana rahmet etsin." [dedi,] onu da demeyecek. Onu demek borç ya. Birisi aksırdı mıydı, "Allah rahmet eylesin." demek borç ya, vazifemiz. O da elhamdülillah diyecek. Çünkü aksırmak bir rahatlık veriyor insana. O rahatlığa şükren elhamdülillah diyecek, öteki de, "Allah sana rahmet eylesin." diye dua edecek. Binâenaleyh böyle aksırdığı vakitte bile ona *rahimekillah* diyemeyecek. Dikkat eder misiniz bilmem. Ama hocaefendi, bu devirde mi bu? Ben bu devire karışmam. Devir ile işim yok. Peygamber'in sözünü söylüyorum ben. Devir hangi devir olursa olsun. Peygamber'in sözü bu. Olur, olmaz oraya karışmam.

Ve emmâ tekellümü'l-ecnebiyy me'a ş-şâbeti'l-ecnebiyye. "Genç bir erkek genç bir kadınla tekellüm etmesin." Tekellüm ne demek? Konuşmak.

Fe-innehû lâ yecûzu bilâ hâcetin. "Hacet-siz bu caiz değil." Nişanlar nikâh değildir. Nişanlar nikâh olmadığı için bu [konuşmaların hükmü] nişanlısıyla da aynıdır. Ama biz gezeceğiz, konuşacağız da birbirimizi anlayacağız. Orasına karışmam yine ben.

Liennehû mazannetü'l-fitneti. "Çünkü bu fitney-i mucibdir.

Fein kâne bihâcetin ke's-şehâdeti ve't-tebliği ve't-tebâyü'i felyecûzü. "Ama bir şey satmak mecburiyetinde, almak mecburiyetinde, şehadetlik mecburiyetinde, o zamanlar da cevaz verilmiş."

Hattâ ve lâ yüsellimü aleyhâ ve lâ yerüddü selâmehâ "Ona selam da vermez selamını da reddetmez, aleykümselam da demez." *Cehran bel fî nefsihî.* "İçinden verir."

Bunun şeysi uzun, Allah kusurlarımızı affetsin.

Şimdi ben anladığım bir şey var. Kaç defadır elhamdülillah hacca gidiyoruz. Daha inşaallah çok seneler gitmek de Cenâbı Hak cümlemize de nasip etsin. Fakat hacı olmakla iş bitmiyor. Hoca olmak, o da işi bitirmiyor. Derviş olmak, o da işi bitirmiyor. Şeyh olsan, o da kâfi değil. Ne olursan ol Allah'ın razı olduğu kul

olabilmek. Allah'ın razı olduğu kul Peygamber'in ve Allahu Celle ve Alâ'nın kitabına uymak demektir. O'nun kitabına uyan ve O'nun emirlerine itaat eden kul olabildiğın takdirde ne mutlu sana! Yoksa emirlere itaat edemiyorsan, kendini beğenir durursun o kadar!

لَا تُدِيمُوا النَّظَرَ إِلَى الْمَجْذُومِينَ

Lâ tûdimu'n-nazara ile'l-meczûmîne.

Allah muhafaza etsin, cüzzam denilen bir hastalık, kötü bir illet var ya. Bunları gördüğünüz vakitte öyle dikkatle bunlara bakmayın. Dikkatle bakmayın çünkü dikkatle bakarsan nefret edersin. Nefret edişinden dolayı tiksiniyorsın içine herhangi bir şeyler gelebilir, o adamı da hakir görürsün. Onun için bundan Cenâb-ı Peygamber bizim menederekten: "Siz bu gibi insanların yüzlerine böyle dikkatle bakmayın", buyurmuş.

Aşağıda bunun da bir izahı gelecek. Bunun birçok sebepleri var. Fakat Hz. Rufaî'nin cüzamlı bir hayvanı bile alıp tedavi ettiğini görünce şaşırıyor insan. Kemal bunlara derler. Adın şeyh olmuş para etmez. İnsan-ı kemal sahibi olmak lazım. İnsanların hepsi Allah'ın kuludur. Hepsi Allah'ın kuludur, ne kadar mahlûk

var, bunlar hep Allah'ın icadıdır. Binâenaleyh beğenmemek Allah'ın işini beğenmemektir. Onu yaradan seni de öyle yapsaydı ne yapardın? Fakiri beğenmez insan. E sen de fakir olabilirsin. O fakir kendiliğinden mi fakir oldu? Onu fakir eden, ona o iktidarı vermeyen Allah var. Ona iktidarı vermemiş, zekâ vermemiş, çalışmak kabiliyeti vermemiş, şunu vermemiş, bunu vermemiş. Sana da vermiş elhamdülillah. Sen bundan dolayı Cenâb-ı Hakk'a hamd edecek, şükredeceksin, onu da hakir görmeyeceksin. Elinden gelen yardımı yapabilirsen ne mutlu sana!

b. Nebevi Öğütler Işığında: İbadet, Takva ve Adab

لَا تَحَرَّوْا بِصَلَاتِكُمْ طُلُوعَ الشَّمْسِ وَلَا غُرُوبَهَا.
فَإِنَّهَا تَطْلُعُ بِقَرْنَيْ شَيْطَانٍ

Lâ teharrav bi-salâtiküm tulu'a's-şemsi ve lâ ğurûbehâ feinnehâ tatlu'u bi-karne şeytânin.

Lâ teharrav bi-salâtiküm tulu'a's-şemsi ve lâ ğurûbehâ. Siz nafile namazlar kılarken, [mesela] tahiyyatül mescid kılarken. Camiye girdiğiniz vakitte, erken girdiğiniz zaman iki rekât caminin hakkı vardır, ona tahiyyatü'l-mescid

derler. Selam yerine caminin iki rekât hakkı vardır. Bu iki rekâtı kıl öyle otur. Ama dersin ki:

Şimdi adam güneş zevalde yahut güneş doğuyor yahut şimdi güneş batıyor. Kerahet vakitleridir. Bu vakitlerde kılınmaz, demeyin. Hz İmam Şâfiî de bununla amel etmiş. Onun için o, daima camiye girdiği vakitte erkenmiş, geçmiş, öğlenmiş hemen o iki rekâtı kılar. Bize de diyorlar ki:

Hocaefendi, böyle namaz olur mu? Onun mezhebine göre oluyor işte. Bu hadisle amel etmiş o da. Bizim imamımız, "Kerahet vakitlerinde olmaz." [diyor.] Sonra bizim imamımız da diyor ki: İçeriye girdiniz, nasıl olsa biz namazdan evvel sünnet kılıyoruz. O sünnet o tahiyyatü'l-mescidin yerine kâfidir. O kâfi olduktan sonra zorlanmaya lüzum kalmıyor.

لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا وَلَوْ أَنَّ تَصَبَّ مِنْ
دُلُوكَ فِي إِنْاءِ الْمُسْتَسْقَى وَأَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِبِشْرٍ
حَسَنِ فَإِذَا أَدْبَرَ فَلَا تَغْتَابُهُ

*Lâ tahkiranne mine'l-ma'rûfi şey'en ve lev
en tesubbe min delvike fî inâi'l-müsteskî.*

"İyiliklerin hiçbirisini ufak görmeyin." İyiliklerin hiçbirisini benimsememezlik yapmayın. İyiliğin en ufağı da ufaktır. Yoldan bir taşı kaldırırsın bir tarafa koyarsın, bu da bir iyiliktir. Bundan ne çıkar deme. Onun da bir fevâidi var.

Binâenaleyh eskiden tabii çeşmeler böyle yokmuş da kuyulardan su çekilirmiş. Vaktiyle gitmiş bir adam suyunu çekmiş kovasına doldurmuş. Öteden bir zayıf adam gelmiş, o da bir ahbab. Kendi suyunu onun kovasına döküvermek, bu da bir iyiliktir. Hazırlanmış suyunu ona veriyor. Ben bir daha alırım, diyor. Bu da bir iyiliktir yani bunu da çok görmeyin.

Ve en telgâ ehâke bibişrin hasenin. "Da-ima kardeşinle karşılaştığın vakitte tatlı dil ve güler yüzle karşılaş." Suratını asıp da böyle selam versen olmaz vermesen olmaz. Böyle asık surat. Asık surat sevmiyor Peygamber Efendimiz. Onun için diyor ki: *Ve en telgâ ehâke bibişrin hasenin.* "Güzel beşaret yüzü ile karşılaş kardeşini." Karşılaştın, güzel konuştun, gitti.

Feizâ edbera. "O gittikten, ayrıldıktan sonra sizden." *Felâ tağtâbuhû.* "Onun arkasından onun gıybetini de yapmayın."

Ha bu adam şöyleydi böyleydi, diyerekten de onun gıybeti aleyhinde konuşmayın. Bu

gıybet büyük bir günah arkadaşlar. Bunun henüz daha biz günah olduğunu öğrenemedik. Arkadaşlarımızın, kardeşlerimizin arkasından istediğimiz gibi paçavraya çeviririz onları. Sonra yaptığım da gıybet değil ki canım! İşte olan biten şeyleri söylüyorum, deriz. Zaten gıybet olan şeyi söylemek. Olmadığını söylersen yalancısın. O zaman kezzap derler, müfteri derler. Olanı söylediğin için gıybet oluyor.

Gıybet amelleri mahveder, sevapları götürür, en büyük bir günahdır. Yani hırsızlık nasıl günah tansa bu da aynen manevî bir günahdır. O maddi günah bu da manevî günah. Ona mahkeme ceza verir, bunun cezasını Allah verir. Onun için gıybet denilen, kardeşlerimizin arkasından hoşlanmayacağı şeyleri katiyen dilimize almamak ve konuşmamak. Elimizden geliyorsa iyiliklerini söyleriz, kötülüklerini de arkaya atarız. Allah'tan da isteriz ki Allah da onun kötü halleri varsa onu da Allahu Teâla affetsin, ona da öyle iyi haller versin. Bu da vazifemiz gene bizim.

لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ، مَنْ حَلَفَ بِاللَّهِ فَلْيَصْدُقْ، وَمَنْ
حَلَفَ لَهُ بِاللَّهِ فَلْيَرْضَ، وَمَنْ لَمْ يَرْضَ بِاللَّهِ فَلَيْسَ مِنَ
اللَّهِ

Lâ tahlifu bi-âbâiküm. Yemin ediyor. Yemin ederken yemin yalnız Allah'a yapılır. Allah'tan gayrıya yemin edilmez. Binâenaleyh, "Anamın başı için, babamın başı için." [Deme-yiniz,] böyle yemin olmaz. Sakın etmeyin.

Men halefe billâhi fe'l-yasduk. "Allah hakkı için dedi mi ona inan." Onu önüne koydu, onunla yemin ettiyse ona inan.

Ve men hulife lehû billâhi fe'l-yerda. "Ona razı ol sen de." *Ve men lem yarda billahi fe-leyse minellahi.* "Onun yeminine razı olmuyor, [o kişinin Allah ile alakası kalmaz]."

لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِذِي غَنِيٍّ، وَلَا لِذِي مِرَّةٍ سَوِيٍّ

Lâ tehillü's-sadakatü lizî ğaniyyin ve lâ lizî mirratin seviyyin.

Lâ tehillü's-sadakatü. "Sadaka helal olmaz." *Lizî ğaniyyin.* "Bir gani insana sadaka helal olmaz." O zengine sadaka verilmez. Zengin olmuş, gani, zengin demek. O zengine sadaka vermek caiz değildir, bir.

Ve lâ li-zî mirratin. "Kuvvet sahibi, çalışmaya iktidarı olan güç sahibine de." *Seviyyin.* "Sahihü'l-beden, sağlam, gücü kuvveti yerinde, o da sadaka istiyor, ona da verilmez."

Fakat bugün çok acı bir şey karşısında kalıyor insan. Bizim memleket büyük tabi. Memleketin insanlarını tanımak da mümkün değildir. Geliyor birisi,

"Hocaefendi, çok zaruretteyim, bana biraz yardım edilsin." diyor. Kimsin birader, cemaatten değilsin görmedim, tanımıyorum, bilmiyorum. Hayra mıdır alacağın, para şerre midir? Çok zaruretim var.Ama ben bilmem ki senin zaruretin olup olmadığını.İnsanların da bugün herkesi bilmesi o da mümkün değil.

Allah kusurlarımızı affetsin.

Kardeş kardeşe yardım edecek fakat kardeşlerin birbirlerini bilmesi lazım. Bu hadîs-i şerîfin ravilerini okuyayım. "Zengine sadaka olmaz. Sağlam ve sahihü'l-beden olana da sadaka gene verilmez."

Ravahu İbn Ebî Şeybe, Ahmed b. Hanbel, Ebû Davud, Hâkim, Beyhâkî, Tirmizî, hasenün an İbn Amr; Ahmed b Hanbel, İbn Ebî Şeybe, Nesaî, İbn Mâce, Hâkim, Beyhakî an Ebû Hureyre; Hatîb, İbn Ebî Şeybe, Taberânî an

Câbir'in ve an sittetin. Daha altı tanesi daha var. Bunlar bu hadîs-i şerifi Peygamber sallallahu aleyhi ve sellemden bize naklediyorlar. Fakat bir rivayet de var şimdi. Hadislerin mukabili de var.

Birisi geldi şimdi sizden sadaka istiyor. Sadaka isteyen de reddetmeyin velev bir hurma parçası da olsa hatta yarım bir hurma parçası da olsa. Ona gelmiş gayri, sana ihtiyacını arz ediyor, onu kovma. Ver eline ufacak bir şey gitsin.

Bakınız şimdi:

لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِغَنِيِّ. إِلَّا لِخَمْسَةٍ: لِغَازٍ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ. أَوْ لِعَامِلٍ عَلَيْهَا. أَوْ لِغَارِمٍ. أَوْ لِرَجُلٍ اشْتَرَاهَا
بِمَالِهِ. أَوْ لِرَجُلٍ لَهُ جَارٌ مَسْكِينٌ، فَتُصَدَّقُ عَلَى
الْمَسْكِينِ. فَأَهْدَى الْمَسْكِينُ لِلْغَنِيِّظ

Lâ tehillü's-sadakatü liğaniyyin. "Zengine sadaka sahih olmaz, bir." *İllâ li-hamsetin; li-ğâzin*"Muharebe eden, o gazadan hissesini alacak." Yahut gazada bulunan zengin, hacda da var ama burada hacılık yazılı değil. Hacda da olsa parasını çaldırıyor, düşürüyor, muhtaç bir duruma düşüyor. Orada o gün ona yardım etmek caiz. Zenginmiş ama memleketinde parası

çok, malı çok ama o gün elinde bir şey yok. Ona da sadaka vermek caiz.

Ev li-âmilin aleyhâ. "Sadaka toplayan - tahsildar diyeceğiz- kimselere de vermek caiz." *Ev li-ğârimin.* "Borçlu adam." Borçlu, borçlanmış, ona da verilir. Sahihül'-beden, sağlam ama borçlanmış bir kere. Borcunu ödeyemiyor, onun için ona da sadaka verilir filan.

Ev li-raculin işterâha bi-mâlihî ev li-racülin kâne lehû cârun miskînün fe-tusaddeku ale'l-miskîni fe-ahdâhe'l-miskinü li'l-ğaniyyi. "Yahut komşusu miskin bir adam, ona verdi sadakayı. O da kaldırdı bir zengine, ben de sana bunu hediye ettim, dedi. O miskine verilmek suretiyle borç ödendi. Miskin de onu kendiliğinden götürdü bir zengine hediye etti." Bu caiz olur.

لَا تَحِلُّ الْهَجْرَةُ فَوْقَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ، فَإِنَّ التَّقِيَا فَسَلَّمَ
أَحَدُهُمَا فَرَدَّ الْآخَرُ اشْتَرَكَ فِي الْأَجْرِ، وَإِنْ لَمْ يَرُدَّ
بَرِيءٌ هَذَا مِنَ الْإِثْمِ، وَبَاءَ بِهِ مِنَ الْآخِرِ، وَإِنْ مَاتَا
وَهُمَا مُتَهَاجِرَانِ فَلَا يَجْتَمِعَانِ فِي الْجَنَّةِ

Lâ tehillü'l-hicretü fevka selâseti eyyâmin. "Üç günden fazla küsüş caiz değildir." *Lâ tehillü.* "Helal olmaz." *el-hicretü.*

"Kardeřiyle ayrılık." *Fevka selâseti eyyâmin.*
"Üç günden fazla ayrılık yani tabirimizle küs-
lük, caiz değildir."

Feiniltekayâ. "Karşılaştılar." *Fe-selleme*
ehadühümâ feraddel-âhari. "Küsüne, küs ol-
duęu kardeşine selamünaleyküm dedi, bir se-
lam verdi. Bu selamı verirken öteki de ve aley-
küm selam diye selamı aldı mı kurtuldular." *İş-*
terakâ fi'l-ecri. "Ecir de ikisi de ortak oldu."

Ve in lem yerudde berie hâzâ minel-ismi
ve bâe bihî mine'l-âhari. "Öteki aleyküm selam
demedi, günahkar bir şey. Öteki gûnahtan kur-
tuldu; beriki de gûnaha girdi." *Ve in mâtâ.* "İkisi
de küs öldü." *Ve hümâ mütehâcirâni.* "Küsler
olarak öldüler." *Lâ yectemi'âni fi'l-cenneti.*
"Cennete girseler bile orada birbirlerini göre-
meyecekler."

Lâ tehillü lil-evveli hattâ yücâmi'aha'l-
âharu. "*Talâk-ı selâse*" diye bir talak var. Bir
kadının üç hakkı var boşamaya. Bir erkeğe ve-
rilmiş hak. Birinci boşayışını boşar, boşadığına
pişman olur. Çoluk çocuk vardır yine barışırlar.
Bu bir hakkıdır. İkinci bir hakkında yine darılır-
lar, ayrılırlar yine barışırlar. Üçüncüyü de bo-
şandı mı, ondan sonra üç talakla boşadım dedi.
Dedi mi artık bir daha onu almaya hakkı yok.

Alamaz. Onun için *Hattâ yücâmi'aha'l-âharu*. Onun için o başka bir erkekle evlenir, o evlendikten sonra ondan ayrılır, ondan sonra isterse alabilir. Ama eskiden yaparlarmış bunu. İhtiyarın birisini getirirlermiş; "İhtiyar! Sana işte şu kızının nikahını kıyacağız." derlermiş. Eh peki. İhtiyarda bir şey yok ama. Binâenaleyh o caiz değil, o olmadı. O olmaz. Onunla münasebet-i cinsiyyeye kudret sahibi olan ile evlenecek.

Hadîs-i şeriflerde mesail-i diniyeler hep hadîs-i şeriflerden istinbat olunmuştur zaten.

لَا تَحْمِلُوا شَيْئًا مِنَ الْقُرْآنِ إِلَى بِلَادِ الْعَدُوِّ

Lâ tehmilû şey'en mine'l-kur'âni ilâ bilâdi'l-adüvvi.

Ama şimdi Allah kusurlarımızı affetsin. Şimdi memleketler birleşti gibi. Buradan mesele Amerika'ya gidiyoruz, Londra'ya gidiyoruz, Almanya'ya gidiyoruz. Orada okuyacağız, elimizde kitabımız lazım. Cenâb-ı Peygamber diyor ki:

"Siz düşman memleketlerine Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı götürmeyin. Yahut bir parçada götürmeyin." Niçin?

Oradakiler onun kıymetini bilmezler de ona bir zarar, bir şeyler yaparlar, söylerler

filan seni de günaha sokarlar. Ama ona bir şey yapılmayacağından eminse o zaman götürebilirsin. Ama şimdi bu devirde kimse kimseye bir şey demez. Herkes dini ile istediği gibi şey olabilir.

لَا تَخْصُوا لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بِقِيَامٍ مِنْ بَيْنِ اللَّيَالِي وَلَا
تَخْصُوا يَوْمَ الْجُمُعَةِ بِصِيَامٍ مِنْ بَيْنِ الْأَيَّامِ إِلَّا أَنْ
يَكُونَ فِي صَوْمٍ يَصُومُ أَحَدُكُمْ

Lâ tehussû leylete'l-cumu'ati bi-kıyâmin min beyni'l-leyâlî. Bu akşam cuma gecesi, evet, ne yapalım? Çok namaz kılalım, çok zikredelim, çok ibadet edelim. Çünkü sevabı çok. Yok. Cenâb-ı Peygamber buyuruyor:

Lâ tehussû. "Tahsis etmeyin." Neyi?

Leylete'l-cumu'ati. "Cuma gecesini tahsis etmeyin." *Bikıyâmin.* "İbadetle." *Min beyni'l-leyâlî.* Diğer gecelerde yapmıyorsun da cuma gecesine gelince, bu gece sevap çoktur diyerekten namaz kılmaya yahut ibadet etmeye kalkıyorsun. Yapmayın bunu.

Ve lâ tehussû yevme'l-cumu'ati bi-sıyâmin min beyni'l-eyyâmi. "Bugün cumadır sevabı çoktur; öyleyse bir oruç turalım." Yok! Bunu da yapmayın.

İllâ en yekûne fî savmin yesûmü ehadüküm. "Perşembe tutmuşsun, çarşamba tutmuşsun, cuma da gelmiş, oruç tutacaksın, tutabilirsin o gün." Cumartesiye de ekler, tutabilirsin. Ama yalnız cuma günü için hem gecesine ibadet hem gündüzüne böyle oruç, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem razı olmamış. Onun için perşembeyi eklemek yahut cumartesini eklemek lazımdır demişler.

لَا تَخْتَضِبُ الْمُتَوَفَّى عَنْهَا زَوْجَهَا وَلَا تَكْتَحِلُ وَلَا
تَطَيَّبُ وَلَا تَلْبَسُ ثَوْبًا مَضْبُوعًا وَلَا تَلْبَسُ حُلِيًّا

Lâ tehtedibu'l-müteveffâ anhâ zevcühâ. "Kocası vefat eden hanım katiyen kınalanmasın, boyalanmasın, süslenmesin."

Ve lâ tektehilü. "Gözlerine sürme çekmesin." *Ve lâ tetetayyebü.* "Kokular da sürünmesin." *Ve lâ telbesü sevben masbûğân.* "Boyalı esvaplar da cicili esvaplar da giymesin." *Ve lâ telbesü huliyyen.* "Süslü elbiseler de giyinmesin." Niçin?

Koca ona bir nimet idi, o nimet elinden gitti. Ona işte matem demeyelim de matem yerinde kendisini böyle muhafaza eder. Hiç olmazsa bir müddet.

لَا تَخْتَلِفُوا فَتَخْتَلِفَ قُلُوبُكُمْ، إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ
يُصَلُّونَ عَلَى الصُّفُوفِ الْمُقَدَّمَةِ.

Lâ tehtelifû. "Siz saflarınızı tanzim ettiğiniz vakitte kiminiz önde kiminiz arkada olmasın, ihtilaf yapmayın." *Fetahtelife kulûbuküm.* "Siz namazlarda safları doğru tutmazsanız sizin kalpleriniz de bozular." Kalplerin bozukluğu safların bozukluğundan gönüllere tesir ediyor. Nasıl olur? Ben orasını bilmem nasıl olacağını. Safların düzgünlüğü ile gönüller de düzgün olur. O da Allahu Teâla'nın bir hikmeti.

Innallahe ve melâiketehû yusallûne alâ sufûfi'l-mukaddemeti. "Allahu Celle ve Alâ ve melekleri ön saflara rahmet ederler, salat ederler, rahmet ederler." Onun için mümkün mertebe erken gelip ön saftan yer almak gerekir.

Bizim Hacı Efendi var, arkamda oturur. Sağ tarafı gözetler hep. Diyor burada sevap fazla da onun için burasını ihtiyar ediyorum der. Hatta, Saîd b. Müseyyeb, Allah rahmet eylesin, bir Hacı Efendi, Hocaefendi'den dinlemiştim. Hadi ruhuna bir Fatiha okuyalım. (Fatiha Suresi okunuyor.)

Allah ruhunu şâd etsin, makamını cennet etsin inşallah. Saîd b. Müseyyeb isminde bir muhaddîs var, tabiînden. Gayet güzel bir kızı varmış. Kızına padişah göz dikmiş, o zamanki hukukunda. O da hanımına tembih etmiş ki, kızım buluğa erdiği gün bana haber ver. Kızları uzun boylu saklamak caiz değil. Onun için, bu muhaddîs efendi, kızım buluğa erişince demiş, anasına, bana haber ver. Hanımı söylemiş işte kızın buluğa erişti, gözün aydın.

Hemen gitmiş, bir telgraf çekmiş. Telgraf yok ki bir haber gönderdi o zaman. Bu adamın kafasını kaldır ortadan diyerekten. Bu da camide namaz kıldığı yerde duruyor. Dostları gelmiş demişler ki, senin aleyhinde böyle bir kâğıt geldi, bir emir geldi. Sen camiye hiç çıkma. Yok demiş, ben Allah'ın emrini terk edemem demiş. Camiye çıkmamak yapamam demiş. Demişler arıyorlar seni yakalarlar seni. İşin fena. Yok demiş. Ama demişler hiç olmazsa başka köşede kıl namazını. Muayyen bir yeri varmış orada. Demiş melekler gelir beni burada arar bulamazlar da üzürlüler demiş. Onun için yerimi de bırakamam demiş.

Umarım ki Allah beni onlara unutturur demiş. Hakikaten valiye Allah bir sersemlik

vermiş unutmuş onu. Ondan sonra öteki hükümdar da seni azlettim sen beceriksiz bir adamsın demiş. O da azlolmuş gitmiş, o da kurtulmuş. Vesselam.

Yani evvelki saftaki yerleri zapt etmek için adam canını bile kurban ediyor bak. Saîd b. Müseyyeb Hazretleri. Rahmetullahi Aleyh. Allah şefaathlerine nâil etsin.

c. İbadet Disiplini ve Sosyal Sorumluluk

لَا تَخْرُجْ مِنَ الْمَسْجِدِ حَتَّىٰ أُعَلِّمَكَ آيَةً مِنْ سُورَةٍ
لَمْ تَنْزِلْ عَلَىٰ أَحَدٍ قَبْلِي غَيْرِ سُلَيْمَانَ بْنِ دَاوُدَ بِأَيِّ
شَيْءٍ تَسْتَفْتِحُ صَلَاتَكَ وَقِرَاءَتَكَ؟ قَالَ: ﴿بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ﴾ قَالَ: هِيَ هِيَ

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem birisine diyor ki,

Lâ tehruc mine'l-mescidi hattâ üallimeke âyeten min suratin. Sana camiden çıkmadan evvel Kur'an'dan bir sure indireceğim ki bu hiçbir zaman kimseye indirilmemiştir. Ancak Süleyman ve Davud aleyhisselamın şeysinde vardır. Başka kimse bunu bilmez. Sen namaza ne ile başlıyorsun demiş, namaz kılarken? Demiş, Bismillâhirrahmânirrahîm.. Ha işte bunu belle

demiş. Namazını kılarken Bismillâhirrahmânir-rahîm demeden Kur'an'ı okumaya başlama. Bu Kur'an'dan bir âyettir demiş.

Ne için?

İmam-ı Şâfiî'yi Kur'an'ın Fâtiha suresini sayarken, sekiz sayar. Yedidir de Fâtiha'yı da, Besmele'yi de ayrı sayar. Bizim mezhebimize göre Fâtiha ayrıdır, şeyler ayrıdır. Elhamdülillah, sureler ayrıdır. O içerden birisini birleştirir.

İhdinâ's-sirâta'l-mustakîm(e).

Sirâta'llezîne en'amte 'aleyhim ğayri'l-mağdûbi 'aleyhim diye bir âyet sayar onu.

Fâtiha'yla beraber dediği yapar. Biz ikisini de ayırırken yine ayrı yedi yaparız. Bakın buna dikkat edin.

لَا تُخَيِّرُوا بَيْنَ الْأَنْبِيَاءِ فَإِنَّ النَّاسَ يَصْعَقُونَ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَوَّلَ مَنْ تَنْشَقُّ عَنْهُ الْأَرْضُ فَإِذَا
مُوسَى أَخَذُ بِقَائِمَةٍ مِنْ قَوَائِمِ الْعَرْشِ فَلَا أَدْرَى أَكَانَ
فِي مَنْ صَعِقَ أَمْ حُوسِبَ بِصَعْقَتِهِ الْأُولَى

Lâ tühayyirû beyne'l-enbiyâi. Enbiyalar arasında bana fazla bir pay, paye vermeyin.

Enbiyaların arasında bana fazla bir paye ver-
meyin.

Âdem aleyhisselamdan tut işte zamanı-
mıza kadar Kur'an'da 25 tane peygamberin ismi
belletilmiş. Üçünde de ihtilaf var, 28 derler.
124.000'de ayrıca varmış. Bunların arasında
işte bizimki şöyledir, böyledir diyerekten uçur-
mayın. Uçurma yapmayın. Cenâb-ı Peygamber
diyor. Bana fazla pay evererekten mübalağalı
sözler konuşturmayın. Çünkü ben de kulum di-
yor.

Feinne'n-nâse yes'akûne yevme'l-
kiyâmeti. Çünkü kıyamet gününde bütün insan-
lar bayılacak.

Yok olacaklar. Ben de onlarla beraber ba-
yılacağım. Ben de yok olacağım onlarla bera-
ber.

Fe ekünü evvele men tenşekku anhü'l-
erdu. Ama ilk önce çıkacak olan da yine benim.
Yer yarılacak, diğer yerlerden, ilk evvel çıka-
cak olan benim. Bu İslamiyet'te öldükten sonra
dirilmeye dair bazı insanların kafalarında istif-
hamlar hâlk olur ve bazı dinsizler de bunları
körükleyerekten öldükten sonra insan dirilir
miymiş diyerekten eski zamanın yaptıkları ga-
vurlukları bugün de yapmaya çalışıyorlar. O

Peygamberimizin zamanında yapmışlar o gavurlukları yine. Getirmişler sürmüş kemiğe. Böyle elinde ovalıyiveriyor, toz oluyor.

Bu mu dirilecek diyorsun sen ey Peygamber? O dirilecek, evet işte o ezip de yok ettiğin toz topraktan ibaret olan kemik yine dirilecek. Canım nasıl olur? Seni evvela ana karnında nasıl yaptıysa o Allah, yine öyle yapacak işte. Ana karnında nasıl yapıldığından haberin var mı senin? O gözüne bak, kaşına bak, aklına, fikrine bak. O ana karnında kimsenin görmediği bir yer burası. Nasıl oldu da bu oldu oradan? Bu muhakkak Kudret-i İlahi'yeyi bizim aklımız ermez, gücümüz de yetmez. Onlara karşı itiraz hiç hakkımız değildir. İnsanları Allah dirilteceğim diyor mu? Diyor. Bitti iş. Artık buna madde aramak, kanun aramak, mantık aramak, şu aramak, bu aramak boş şeylerdir. Binaenaleyh Cenâb-ı Hak biz yerde kaybolduk işte toprağa. Toprağa inkîlab ettik yani. O gün erkeklerin menisi gibi kırk bin meni yağacak gökten. Kudret-i İlahi yağdıracak bunu yere, bu menileri. O eczalarımızla bu meniler birleşerekten ana karnında nasıl olduysak böylece çıkacağız ortaya. Bunda hiç şek şüphe yok.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ²

Küllü nefsin zâikatu'l-mevt. Herkes ölümü tadacak. Ölümü tadıp da nasıl bu hayattan diğer bir hayata inkılab ediyorsak, o hayattan da başka bir hayata yine inkılab edeceğiz.

Size bir ufacık misal söyleyeyim. Kozak böceklerini, hepiniz bilir misiniz bilmem, kozak böcekleri denilen bir böcek vardır. İğne topuzu kadar bir şey, ufak küçük, büyür, büyür, büyür, kocaman bir şöyle sülük gibi bir şey olur o zaman. O hale geldikten sonra yemekten içmekten kesilir. Artık ne kadar yem versen yemez artık. Yemez, ona çırpılar takarlar oradan. O çırpıların arasına girer, kendisine kozağı yapar. Kendisini içine saklar kozağın içine. Kozağın içinde mezarı olur kozak onun. Mezarın içine girer, on beş gün durur. On beş gün kozağın içerisinde, o uzun böcekti, oradan kanatlı, kaşlı, boynuzlu, güzel bir kuş olarak çıkar. Kelebek diyoruz biz ona. Güzel bir kelebek olraktan kaslanmış, boynuzlanmış böyle güzel, kanatları da açılıp uçar da. Uçacak, uçan bir hale gelir. O mezarın içerisinde. Şimdi Cenâb-ı

² Âl-i İmrân Suresi, 185.

Hak bizi o mezara koyacak ama oradan böyle melek gibi kuş olaraktan inşâallah o cennet-i âlaya giren bahtiyarların içerisinde Cenâb-ı Hak bizi de kabul etsin. İmanımız var çünkü el-hamdülillah. Diriltecek. O diriltecem dedikten sonra taşı da diriltir, mermeri de diriltir, her şeyi diriltir. Can veremez mi? Taşa da can verir. Onun için Allahu Teâlâ'nın emirlerini iyi bilmek lazım.

Ha şunu da bir kere daha arz edeyim. Geçen bir hukuk talebesi geldi. Bu hukuk talebesi geldi. Bu hukuk talebesi mezun olmuş. Hocae-fendi dedi ancak on senede bir mezuniyeti alabildim dedi. Sebebine gelince dedi bir komünist çocuk var, aramızda. Komünist çocuk. Musallat oldu başımıza, dersimize mâni olur bizim. Bir türlü yakamızı da bırakmadı, kovarız da gitmez. Biz abdest alırız, ah ne güzel bu iş. Bana da öğretseniz de ben de sizin gibi yapabilsem der durur. E yap. Neye yapayım? Kime inanayım? Allah'a. Nasıldır o Allah? Görülür mü? Canım Allah görülür mü? İşte Allah'ın tüm eşya.Onun varlığına alamettir. İşte ne olacak? Niçin yapıyorsunuz bu işleri? İşte öldükten sonra dirileceğiz, dirildikten sonra cennete gideceğiz. Terazî var, mizan var, cennet var,

cehennem var. Canım benim mantığım bunları kabul etmiyor. Anlamam. Öldükten sonra adam dirilir mi hiç? O Resûlullah'ın zamanındaki kâfirler gibi, kâfir dolu yeryüzünde şimdi. Çocuk zihnimizi bozuyor, kovuyoruz, gitmiyor. İşte biz neyse ancak on sene de paçayı kurtardık. Ama dedi bunu benim ricamla dedi cemaate dedi, anlat. Bunların şerrinden Allah bizleri muhafaza etsin dedi.

Şimdi bak aziz kardeş. Her bir hadîs, meydana olan her şey, ufacık zerreler neler varsa, bunlar muhakkak bir muhdise muhtaçtır. Bir şey meydana gelmiş, bunu herhalde bir yapan vardır yani. İhdas etmeden bir şey kendiliğinden meydana gelmez. Bu varlık kendi kendine tabiatın eseri olsun, kanunların eseri olsun, şunun eseri olsun, böyle şey olamaz. Saçma bunlar. Bunlara inanmak Müslümana yakışmaz. Kim inanırsa inansın.

O maymundandır diyen güruh da var. Demişler de bereket, bak, bak bereket diyorum. Gavurların papazları, Yahudilerin hahamları buna karşı gelmişler. Demişler ki bizim kitaplarımızda insan Âdem aleyhisselam'dan doğdu, meydana geldi. Allah Âdem'i de kendi yarattı. Sen ne diyorsun e herif, demişler. Linç etmişler

onu Avrupa'da da bugün burada bu revaçta. Bugün mekteplerde çocuklar bunu okumakta. Senin aklında erer mi ki bir insan maymundan dünyaya gelsin? Allah affetsin.

İnsanlardan maymun olmuş olanlar var. İnsanlardan maymun olan, insanlardan domuz olanlar da var. Ama Allah'a isyan sebebiyle o zaman Peygamberimizden, çok eski zamanlardan Peygamberlerinin dualarıyla onlar suratlarını değiştirirlermiş, hilkâtlerini değiştirirlermiş. Allahu Teâlâ onları o şekilde tutarmış. Yoksa insanlar maymundan gelmiş değildir. Olamaz.

Binaenaleyh, siz saflarınızı öyle düz tutunuz ki kalpleriniz bozulmasın. Saflarınızın düzgünlüğü, kalplerinizin düzgünlüğüne alamettir. Maalesef, Cenâb-ı Peygamber namaza durduğu vakitte Allahu Ekber deyip durmazdı namaza. Döner bakar, safların arasına girer, sen ileri, sen geri, sen ileri, safı tanzim eder. Ondan sonra geçer. Allahu Ekber diye namaza dururdu. Fakat elhamdülillah bugün Müslümanlık 1500-1400 sene oluyor. Bu öğrenilmiş bir şeydir artık. Ama yine öyle kardeşlerimiz var ki bir türlü safın içerisinde düzgünlüğü temin edemiyor. Artık kimse ihtiyarlık dolayısıyla şuuruna

sahip değil. Kimisinin kudreti yok. Allah kusurlarımızı affetsin. Binaenaleyh saflardaki düzgünlüğe çok dikkat etmek lazım ki bu hiç bilmediğimiz taraftan kalplerimizin düzgünlüğüne, bozulmasına sebep olmasın.

Ha bu beni peygamberlere karşı beni fazla yükseltmeyin. Çünkü hepimiz bayılacağız. Hepimiz kuluz. Evvela yer yarılacak, ben çıkacağım. Ben çıktığım vakitte, *fe izâ Mûsâ âhizün bi kâimetin min kavâimi'l-arşı*. Bakıyorum ki, Mûsâ arşın direklerinden birisine yapışmış duruyor. Bilmem ki, *felâ edrî*, bilmiyorum ki, *ekâne fîmen saikaü*. O da bizden beraber bayılanlardan da, evvelce ayıldı da, misaf mı olundu da böyle oraya sarılmış duruyor. Onu bilemedim demiş. Buhârî'nin de, Müslim'in de, Ahmed b. Hanbel'in de rivayetleri bu.

Allah esirgesin.

Yani bu baygınlık devresi ki bunu herkes geçiriyor bir kere ölüm anında. Ölüm anında bu başımıza geliyor. Allah hepimize hayırlı ölümler nasip etsin. Âmin. İman-ı kâmile ölümler. Âmin.

Şimdi bugün bir doktorumuz var. Gelmişti de. Tabi hastalara acımak hepimizin vazifesi. Hastaya acımak. Hastanelerimize yardım

etmek. Hastanelerimizi işte bugünkü şifahanelere.

Fakat hepimiz hastayız. Bir adam var ki dine karşı çok şey, lakayt, dinsiz adam. Bunu tedavi ettik, iyi oldu. Hasta oldu ama beşeriyete zararı var. Biz bundan dolayı ne kadar sevap alırız. Beşeriyete zararı olan bir adam. Biz tedavi ettik, insanlık vazifemizi yaptık, iyi oldu adam. Fakat beşere, beşere karşı zararlı bir adam. Binaenaleyh, bir insanın sıhhatine sahip olması, sıhhatinin düzgün olması, hayatta yaşayabilmesi, Allah'a kulluğu içindir. Allah'a kulluğu etmiyorsa nerede geberirse gebersin. Ona acımak, insani bir şey değil yani, müslümanlığın şeysi değil. Allah kusurumuzu affetsin.

d. Mezar Taşları ve Görkemli

Kabirlerin Eleştirisi

لَا تُدْخِلْ بَيْتَكَ إِلَّا الْأَتْقِيَاءَ، وَلَا تُولِ مَعْرُوفَكَ إِلَّا
مُؤْمِنًا

Onun için *Lâ tûdhil beyteke ille'l-etkiyâe*. Sen evine Allah'tan korkanlardan gayrısını sokma. Allah'tan korkanlardan gayrısını evine sokma. O evine girerken senin evinin bereketini de götürür. *Etkiyâe*, muttaki insanlar, Allah'tan korkan insanlar.

Ve lâ tûli me'rûfeke illâ mü'minen. Hayırlar vereceksin, sadakalar vereceksin. Bu hayırlarını ancak imanlılara ver. İmanlılara ver. İmansızlara yardım edeyim diye arkalarından, peşlerinden koşma. Ravaihu Taberani an Âişe radiyallahu anh.

لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ تَمَاثِيلٌ أَوْ تَصَاوِيرُ

Lâ tedhulü'l-melâiketü beyten fîhi temâsîlü. Buna dikkat ediniz ama. *Lâ tedhulü'l-melâiketü.* Melekler girmez, katiyyen ve katıbeten girmez. *Beyten* bir eve ki, o evde *fîhi* vardır, *temâsîlü* ev *tesâvîru*. Resimler, heykeller vardır. Bir.

İkincisi Müslim'in hadîsi.

لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ جَرَسٌ وَلَا تَصْحَبُ

رَكْبًا فِيهِ جَرَسٌ

Lâ tedhulü'l-melâiketü beyten fîhi cerasün. Çan olan eve de melekler girmez. Eski-den kapıları böyle ziller yok ya, çan takarlar, kapıdan böyle çekersin, çan çan çan çan diye tak tak tak çanı çalar orada. Bizim evimizde de vardı, Allah muhafaza etsin. Kusurlarımızı affetsin. Bunu koymayın evinize. Çünkü melek girmez o eve. Çanın olduğu eve melek girmez.

Şimdi bunun arkası *ve lâ teshabü rakben fîhi cerasün*. Bir katıra binme, o katırın içerisinde develerin birisinde yahut katırların birisinde çan vardır boynunda. O çanın sebebiyle o katıra da katılma.

Ashab, ashabtan değil ama evliyadan bir zat, tavaf ediyormuş Beytullah'ı. Bakmış ki melaike dopdolu içeride. Meleklerle dolu. Derken, birden melekler kaybolmuş. Allah Allah, ne olmuş? Bir de baktım ki diyor, o zaman mektebin içerisinde deveciler su getirirmiş. O su getiren devecilerin devesinde çan varmış. O çanlı deve su getirdiği vakitte bütün deve ve melekler kaçmış. Allah kusurlarımızı affetsin.

Dinle, bir hadîs daha.

لَا تَدْخُلُ الْمَلَائِكَةُ بَيْتًا فِيهِ صُورَةٌ وَلَا كَلْبٌ وَلَا
جُنُبٌ

Lâ tedhulü'l-melâiketü. Yine melekler girmez. Melek girmedi miydi şeytan girer, meleğin girmediği yere. Buna dikkat etmek lazım. Evlerimizde niçin bereket olmuyor? Niçin hayır olmuyor? Niçin şu olmuyor, bu olmuyor? Hep sebepleri var. Melekler girmez.

Beyten, o eve ki, *fîhi*, bu evde vardır, *suret*, bir suret vardır. Babamın resmi diye asmış

köşeye. Dedemin resmi diye asmış sarıklı marıklı güzel bir efendi. Resimdir.Oraya melek girmez. Baban değil, kim olursa olsun. Ama biz, cehlimizden dolayı bunları ummuyetle görüyoruz. Fakat üzerinde gafletimiz çok değil. O evde anlatamıyoruz ki bunu kaldır bu evden diyemiyoruz onu. Bir tek de dinlemiyorlar başka. Ama bir kere sen söyle. Bak bir.

Ve lâ kelbün, evde köpek varsa, fini köpekler diyorlar, üniversite de onlar da şöhretli, meşhur. Çocuk onu önüne takıyor, gezdiriyor kakallığa. Bu köpeğin olduğu eve de melek girmez. Köpeğin olduğu eve melek de girmez. Bu, Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerinin hane-i saadetlerinde, bu karyolalar demeyelim de biz. Bir böyle yüksekçe bir yer yapılmış, orada yatarlarmış. Altı boş. Bir köpek yavrusu gelmiş, buraya sığınmış. Cenâb-ı Peygamber, bakmış melekler gelmiyor. Ne oldu bu meleklerin gelmemesine? Demişler ki evde kelb var. Biz girmeyiz. Kelbin olduğu yere biz girmeyiz. Aramışlar, bakmışlar. Köpeği orada bulmuşlar. Çıkarmışlar.

O bir şeysinde de Hz. Âişe validemiz bir yastık kalmış. Efendimiz dayansın diyerekten. Bir kapı perdesi de derler. Almış. Eskiden

kapıların önlerinde bir de perde koyarlarmış ki kapı açıldığı vakitte dışarıdan içerisini birdenbire görünmesin diyerekten perde. O perde de nasılsa resimli olmuş, resim varmış perdede. Melekler gelmiyor gene. Neden gelmiyor bu melekler? Demişler biz bir evdeki resim vardır, o eve biz girmeyiz. Şimdi bizim halimiz ne olur bakalım sen söyle? Bu resimler üst üste olursa da yine girmez mi? Yok yok yok, onun üstte de olsa altta da olsa, onun olmaması evla. Ancak zaruret miktarı, pasaportlarda, nüfus kâğıtlarında, cüzdanlarında, paralarda onlar müstesna.

Üçüncüsü. *Ve lâ cünübün*. Bir evde ki cünüb vardır, gusletmesi lazım geldiği halde gusletmemiş bir adam vardır. İster kadın ister erkek. Cünübtür. O eve de melek girmez. Cünüblük kadar kötü bir şey yoktur. Elhamdülillah memleketimizde su bol. Onun bol, şu bol, bu bol. Cünüb kalmak çok çirkin bir şeydir. Onun dersi ayrıdır. Yani şimdi burada geçen kısmı.

Bir tanesini daha okuyayım.

لَا تَدْخُلُ حَلَاوَةُ الْإِيمَانِ قَلْبَ امْرِئٍ حَتَّى يَتْرُكَ
بَعْضَ الْحَدِيثِ خَوْفَ الْكَذِبِ وَإِنْ كَانَ صَادِقًا،
وَيَتْرُكَ بَعْضَ الْمِرَاءِ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا

*Lâ tedhulü halâvetü'l-îmâni kalbe'mriin
hattâ yetruke ba'da'l-hadîsi havfe'l-kezibi.*
İman bir kişinin kalbine girmez. İman kalbe gir-
mez, işlemez. Dilde kalır. Nasıl? Ne zaman?

Hattâ yetruke ba'da'l-hadîsi. Sözlerin bir
kısımını terk eder. Sözlerin bir kısmını söyle-
mez, terk eder. Niçin? *Havfe'l-kezibi.* Belki bu
sözün içinde bir yalan vardır diyerekten, sözü
söylemiyor. Kısa kesiyor.

Ve in kâne sâdikan. Eğer söylediğin söz
doğru bile olsa, her sözü söylemek doğru değil-
dir. Onun için Erzurumlu İbrahim Hakkı Hazret-
leri'nin Marifetnamesi kocaman kitap, altı
şeyle dolu. Altı esas üzerine kitabı doldurmuş.
Az ye, az iç, az konuş, az uyu, az ye, az iç, az
konuş, az uyu. Çok tefekkür et, çok da Allah'ı
zikret. Bu kitabın bütün şeyi bundan ibaret.
Yüzlerce sayfa. Onun için sözün yalan olma ih-
timalinden dolayı söylemeyip terk etmedikçe
insan kalbe iman işlememiştir. Ne zaman ki

kalbine iman işler, o sözü gayet söyler. Sözü az söyler.

Ve yetrukü ba'da'l-mirâi. Mücadeleyi de terk eder. *Ve in kâne mühikkan.* Haklısın ya. Haklısın ama bırak. Karşıdaki adam inat ediyor, ne yapalım? Şimdi arayı açmak, buraya dikkat eder misiniz? Arayı açmak, arada küskünlüğün mucip olmak, dargınlığı mucip olmak, bu mücadelelerde çok olur. Adam yenilir, sözünün altından kalkamaz, mahcup vaziyete düşer, bir daha seninle konuşmamaya karar verir. Onun için haklı da olsan, kes de aradaki şey bozulmasın.

Yine bir tanecik işte daha.

لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ
تَكُونُوا بَاكِينَ حَذَرًا أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا أَصَابَهُمْ

Lâ tedhulû. Bak dikkat edin. *Lâ tedhulû.* Girmeyin, girmeyin, emir. *Lâ tedhulû,* girmeyin. *Mesâkine'llezîne.* Şu meskenlere ki, evlere, şu evlere girmeyin ki mesken yer de olsun, ne de olursa olsun. *Zalemû enfüsehüm.* Bunlar nefislerine zalimdirler. Nefislerine zalim olan insanların evlerine girmeyin. Bilmem dikkat eder misiniz? İzahı biraz müşküldür. İzahı biraz müşküldür. Allah ve Peygamber

tanımayan ve ibadet-u taat bilmeyen güruh di-yelim, onların evlerine girmeyin. *İllâ* girecek olursanız en *tekûnû bâkîne*, ağlayarak girin. Yazık bunlara, nedir bunların hali Ya Rab! Aman Ya Rab! Sen muhafaza et. Abdest bilmezler, namaz bilmezler, Kur'an bilmezler, hayır bilmezler, hasenat bilmezler, inançları da yok. Aman Ya Rab diyerekten ağlayarak girin.

Ki, *hazeran en yüsîbeküm mislû mâ esâbe-hüm*. Onlara isabet eden, sana da isabet etmekten, korkudan dolayı ağla. O bela Allah'ın içerisine uğramış. Sen de ona uğramamak için ağla. Yine bir tane daha.

لَا تَدْعُ تِمَثَالًا إِلَّا طَمَسَتْهُ وَلَا قَبْرًا مُشْرِفًا إِلَّا
سَوَّيْتَهُ

Lâ tede' timsâlen illâ tamestehû. Yapmış-lar duvarlara, şuraya buraya, resimler. Bunu gördün mü? *Lâ tede*, bırakma. Sil, kaldır on-ları. Gücün yeterse.

Ve lâ kabran. Bir kabir gördün. Yükseltmişler böyle. Mermerlerle de süslemişler. Süleymaniye giderken görüyoruz. Eskiden de yapmışlar bunları. Ne muazzam paralar harcamış mermerlerden yapılmış. Şu şunun mezarıdır, bu bunun mezarıdır. Ruhunu okuyan olur mu

olmaz mı Allah bilir. Bu mezarları da gördüğünüzde *illâ sevveytehû*, düzelt. Yani Vahhabiler'in yaptığı bu hadîsi demesi kolay. Yıktılar hep bütün şeyleri. Ve mezarlık namına hiçbir şey yok ki, görüyorsunuz. Hep yer dümdüz. Yalnızca diyor ki şurası falan yatıyor, şurası falan yatıyor, o kadar. Milleti bilmezler. Müslim'in, Neseî'nin Hz. Ali Efendimizden rivayeti. Yani mezarlara para verip almak, aldıktan sonra ona böyle mermerden, efendim, şeyler yapmak bana kalsa pek doğru bir şey değildir. Çimlenmesin diyerekten, bir parça muhafaza altına alırsın ama o mezarlıklarda da şimdi bunları yaptırmadan oraya da gömdürmüyorlar. Evvela bunun parasını vereceksin, alacaksın da bu usüllere riayet edersen gömülürsün oraya. Ama sen Allah'ın razı olduğu bir kul ol da Allah'ın razı olduğu bir kul ol da isterse balığın karnında ol. Yalnız senden Allah razı olsun. Senden Allah razı değilse senin mezarını altından da yapsalar ne fayda çıkar? Ne fayda çıkar?

Gerisi de gelecek dersimize kalsın. Allah kusurlarımızı affetsin. Tevfîkat-ı samedaniyesine mazhar etsin. Kusurlarımızı, günahlarımızı bağışlayaraktan fazl u keremiyle, lütfu inayetiyle sevdiği razı olduğu kullarının arasına

bizleri de kabul buyursun ve o kabiliyeti iktizası bize ihsan buyursun.

El Fâtîha.

Mehmet Zahid KOTKU

1975.03.09

İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

